

Regeringens proposition

1976/77: 12

om ändring i körkortskungörelsen (1972: 592);

beslutad den 21 oktober 1976.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

BO TURESSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i körkortskungörelsen som är en följd av riksdagens beslut med anledning av prop. 1975/76: 113 om ändring i brottsbalken m. m. och prop. 1975/76: 155 om vissa körkortsfrågor. De föreslagna bestämmelserna innebär att nuvarande presumtions- och spärregler vid enstaka fylleri försvinner.

Förslag till

Lag om ändring i körkortskungörelsen (1972: 592)

Häri genom föreskrives att 17 och 51 §§ körkortskungörelsen (1972: 592)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §

Körkortstillstånd får meddelas endast om sökanden med hänsyn till sina personliga förhållanden kan anses lämplig som förare av körkortspliktigt fordon. Vid prövningen skall särskilt beaktas om han är känd för nyktert levnadssätt och om det kan antagas, att han som förare av körkortspliktigt fordon kommer att respektera trafikreglerna, taga hänsyn till andra och visa omdöme och ansvar.

I fråga om den som dömts för *fylleri eller* olovlig körning får körkortstillstånd ej meddelas innan två år förflutit från det att förseelsen begåtts, om det ej kan anses uppenbart, att sökanden ändå är en skötsam person.

I fråga om den som dömts för olovlig körning får körkortstillstånd ej meddelas innan två år förflutit från det att förseelsen begåtts, om det ej kan anses uppenbart, att sökanden ändå är en skötsam person.

Om meddelande av körkortstillstånd i fråga om den för vilken körkortstillstånd, körkort eller rätt att erhålla förnyelse av körkort återkallats finns bestämmelser i 56 och 62 §§.

51 §²

Körkort skall återkallas,

1. om körkortshavaren brutit mot 1 § andra stycket lagen (1951: 649) om straff för vissa trafikbrott,

2. om körkortshavaren brutit mot 4 § nämnda lag eller om han vållat trafikolycka med personskada som följd och därefter genom att avlägsna sig från olycksplatsen undandragit sig att i mån av förmåga medverka till de åtgärder vartill olyckan skäligen bort föranleda,

3. om körkortshavaren genom upprepade förseelser i väsentlig grad visat bristande vilja eller förmåga att rätta sig efter de bestämmelser som i trafikens eller trafiksäkerhetens intresse gäller för förare av motor drivet fordon eller spårvagn,

4. om körkortshavaren eljest vid färd med motordrivet fordon eller spårvagn grovt åsidosatt sådan förpliktelse i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende som åligger honom såsom förare,

5. om körkortshavaren gjort sig skyldig till *fylleri eller* olovlig körning och det ej kan anses uppenbart, att han ändå är en skötsam person, eller om körkortshavaren *med hänsyn till onyktert levnads sätt* ej bör ha körkort,

5. om körkortshavaren gjort sig skyldig till olovlig körning och det ej kan anses uppenbart, att han ändå är en skötsam person, eller om körkortshavaren *på grund av opålitlighet i nykterhetshänseende* ej bör ha körkort,

¹ Kungörelsen omtryckt 1975: 58.

² Senaste lydelse 1975: 614.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6. om körkortshavaren genom brottslig gärning visat påtaglig brist på hänsyn till andra eller på grund av personliga förhållanden i övrigt ej kan anses lämplig som förare av körkortspliktigt fordon,

7. om körkortshavarens förutsättningar för rätt att föra körkortspliktigt fordon minskat så väsentligt genom sjukdom, skada eller dylikt att han från trafiksäkerhetssynpunkt ej vidare bör ha körkort,

8. om körkortshavaren ej följer föreläggande som meddelats av länsstyrelse enligt 48 § eller av länsrätt enligt 50 §,

9. om körkortshavaren ej följer föreläggande som meddelats av länsstyrelse enligt 49 § andra stycket,

10. om körkortshavaren begär att körkortet skall återkallas.

Meddelas varning enligt 64 eller 65 §, skall återkallelse dock ej ske.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Utdrag
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1976-10-21

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Turesson

Proposition om ändring i körkortskungörelsen (1972: 592)

Enligt 16 kap. 15 § första stycket brottsbalken döms den som på allmän plats, utom- eller inomhus, uppträder berusad av alkohol så att det framgår av hans åtbörder eller tal för fylleri till böter, högst 500 kr. Enligt andra stycket döms till samma straff, om ruset har orsakats av annat än alkoholhaltiga drycker. Vid sidan av den allmänna straffbestämmelsen finns i 21 kap. 15 § brottsbalken en speciell bestämmelse som avser fylleri inom militärt område eller utrymme.

En fylleridom kan påverka rätten att erhålla och inneha körkort. Enligt körkortskungörelsen (1972: 592, omtryckt 1975: 58, ändrad senast 1975: 1038) får körkortstillstånd meddelas endast om sökanden med hänsyn till sina personliga förhållanden kan anses lämplig som förare av körkortspliktigt fordon. Vid prövningen skall särskilt beaktas om sökanden är känd för nyktert levnadssätt och om det kan antas, att han som förare av körkortspliktigt fordon kommer att respektera trafikreglerna, ta hänsyn till andra och visa omdöme och ansvar (17 § första stycket). I fråga om den som har dömts för fylleri får körkortstillstånd inte meddelas innan två år har förflutit från det att förseelsen har begåtts, om det inte kan anses uppenbart att sökanden ändå är en skötsam person (17 § andra stycket). Beträffande körkortsingripande gäller bl. a. att körkort skall återkallas, om körkortshavaren har gjort sig skyldig till fylleri och det inte kan anses uppenbart att han ändå är en skötsam person eller om körkortshavaren med hänsyn till onyktert levnadssätt inte bör ha körkort (51 § första stycket 5). Avskrift av dom eller beslut angående fylleri skall sändas till den länsstyrelse som har meddelat körkortstillståndet (119 § första stycket 5). Uppgifter om domar, beslut etc. beträffande fylleri tas in i körkortsregistret.

Efter förslag av regeringen har riksdagen (prop. 1975/76: 113, JuU 1975/76: 37, rskr 1975/76: 351) genom antagande av lag (1976: 510)

om ändring i brottsbalken beslutat att fylleri inte längre skall vara straffbart. Samtidigt antog riksdagen en lag (1976: 511) om omhändertagande av berusade personer m. m. Enligt reglerna i sistnämnda lag skall polisen få ta hand om en berusad person som inte kan ta vård om sig själv eller som annars utgör en fara för sig eller annan, om den berusade anträffas på allmän plats eller tillfälligtvis uppehåller sig inom område som gränsar till sådan plats. Kan den berusade inte få annan vård, får han förvaras hos polisen, regelmässigt högst i åtta timmar. De antagna lagarna träder i kraft den dag regeringen bestämmer. I prop. 1975/76: 113 uttalade departementschefen att riktpunkten bör vara att ikraftträdandet såvitt möjligt skall äga rum den 1 januari 1977.

I fråga om sambandet med körkortsregleringen uttalade departementschefen vidare i angivna proposition att han vid samråd med chefen för kommunikationsdepartementet inhämtat att förslag till nya körkortsbestämmelser senare skulle anmälas och att de i denna del avsågs få den innebörden att det gällande systemet med särskilda presumptionsregler för fyllerifallen slopas. Någon övergång till en ordning som innebär att schablonregler av angiven typ i fortsättningen skulle knytas till ett omhändertagande på grund av berusning planerades inte. Departementschefen konstaterade att detta ställningstagande stämde överens med den allmänna uppfattning som han hade redovisat i fråga om efterföljande rättsverkningar av ett sådant omhändertagande. Vidare uttalade han att underrättelser från polisens sida om verkställda omhändertaganden torde få göras direkt till den länsstyrelse som har utfärdat körkorts-tillståndet och som då också får svara för att uppgiften tillförs körkortsregistret.

Riksdagen hade inte något att erinra mot dessa uttalanden.

I prop. 1975/76: 155 om vissa körkortsfrågor behandlade chefen för kommunikationsdepartementet reglerna om nykterhetskravets utformning. I anslutning till förslag om en mera individualiserad och nyanseerad bedömning över huvud taget av körkortsfrågorna förordades i propositionen bl. a. att nuvarande presumptions- och spärregler med anledning av onstaka fylleri skulle tas bort. Nykterhetskravets betydelse inskräpades, men en bedömning skulle ske med utgångspunkt i den personliga helhetsbilden. Författningsmässigt borde de förordade riktlinjerna kunna uttryckas så att det vid prövningen av fråga om körkortstillstånd särskilt skulle beaktas om sökanden är känd för nyktert levnads-sätt (17 § första stycket körkortskungörelsen) och att körkortet skulle återkallas, om körkortshavaren på grund av opålitlighet i nykterhets-hänseende inte bör ha körkort (51 § första stycket 5 körkortskungörelsen). De nu gällande presumptions- och spärreglerna beträffande fylleri i 17 § andra stycket och 51 § första stycket körkortskungörelsen skulle alltså uteslutas ur författningstexten. Departementschefen uttalade också att anmärkningar med anledning av bruk av andra rusingivande medel

än alkohol borde bedömas enligt de föreslagna bestämmelserna. Han framhöll dock att det i sådana fall — liksom självfallet också vid alkoholmissbruk — ibland är fråga om tillstånd av sådan natur att de kan betecknas som sjukdom. I sådana fall skall vid körkortsingripande tillämpas den återkallelsegrund som gäller för sjukdom.

Vidare förordades i propositionen att omhändertaganden på grund av berusning enligt den nya lagstiftningen borde — såvitt gäller körkortshavare — rapporteras till länsstyrelse och registreras i körkortsregistret på sätt som hade förutsatts i prop. 1975/76: 113 om ändring i brottsbalken m. m.

Riksdagen (TU 1975/76: 28, rskr 1975/76: 390) lämnade förslagen utan erinran i denna del.

I fråga om den författningsmässiga utformningen av de regler som föreslogs i prop. 1975/76: 155 uttalade riksdagen, att de för den enskilde och från rätts- och trafiksäkerhetssynpunkt mest betydelsefulla bestämmelserna borde tas in i en lag. Regler av mera administrativ karaktär borde däremot finnas i en regeringsförfattning med tillämpnings- och verkställighetsföreskrifter till lagen. Förslag till en lagstiftning med den författningstekniska utformning som angivits borde föreläggas riksdagen under våren 1977. Detta ställningstagande innebär att tidigare av riksdagen lämnade bemyndiganden för regeringen att besluta om utformningen av ifrågavarande lagstiftning inte längre gäller. De av fylleristrafikreformen föranledda ändringarna av körkortslagstiftningen måste — om den tidigare angivna tidsplanen skall hållas — kunna träda i kraft den 1 januari 1977. De kan alltså inte avvakta riksdagens behandling av förslag till körkortslag. Efter samråd med chefen för justitiedepartementet förordar jag därför att förslag till lag om ändring i körkortskungörelsen föreläggs riksdagen. Lagform krävs för ändring av 17 och 51 §§, medan bestämmelserna om underrättelser m. m. rörande verkställda omhändertaganden utgör verkställighetsföreskrifter, vilket innebär att de ligger inom regeringens kompetensområde.

Regeringen bör på samma sätt som i fråga om de beslutade ändringarna av brottsbalken m. m. begära riksdagens bemyndigande att förordna om ikraftträdandet av de nya bestämmelserna.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga inom kommunikationsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i körkortskungörelsen (1972: 592).

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.

